

A POLGÁRÓRSÉG SZEREPE ÉS JELENTŐSÉGE HAZÁNK KÖZBIZTONSÁGÁNAK JAVÍTÁSÁBAN

1. Bevezetés: A rendőrség és a polgárőrség a közbiztonság valamint a bűn- és baleset-megelőzés letéteményesei

1.1. A biztonságról általában

A biztonság³²⁷ – ezen belül a közbiztonság,³²⁸ amelynek része a közlekedésbiztonság – hazánkban is az egyik legfontosabb igény az emberek életében. Mely szervek felelősek hazánkban a közbiztonságért. Tágabb értelemben beszélhetünk egy rendészeti rendszerről – véleményem szerint közbiztonsági rendszer is lehetne – amely legalább három alrendszerből áll. Ezen belül első a rendvédelmi szervek alrendszere: a Rendőrség: Hazánkban a közbiztonságért az Alaptörvényünk alapján a fő felelős a rendőrség. Fontos szerepe van a katasztrófavédelemnek, az utóbbi években a jelentősége felértékelődött. (1. Nemzeti Adó- és Vámhivatal, büntetés-végrehajtási szervezet 2. magánbiztonsági szolgálatok 3. civil szerveződések.) Hazánkban több száz egyesület közül csak egy van, amely a közbiztonság érdekében tevékenykedik és ma már hazánkban jelentős elismertséget és köztiszteletet szerzett, az a polgárőrség.

---

³²⁷ Magyarország Alaptörvénye IV.cikkének (1) bekezdése rögzíti, hogy: „A Magyarországon mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.” Az alapjogként meghatározott biztonság védelmét éppen ezért állami feladatként határozza meg az Alaptörvény.

Mit is értünk biztonságon? A biztonság egyrészt maga is – társadalmi – érték, de egyben elvárás is a társadalom részéről: az állampolgárok és közösségeik egyik legalapvetőbb szükséglete, egy olyan alap, egy olyan keret, amely elengedhetetlen ahhoz, hogy háborítástól mentesen élhessenek, dolgozhassanak, gyakorolhassák jogukat és teljesíthessék kötelezettségeiket. A biztonság két vetülete az objektív illetve a szubjektív biztonság. Az objektív biztonságot nevezhetjük a biztonság külső oldalának is: ez a biztonság mérhető, számokkal, számadatokkal kifejezhető oldala. A biztonság kategóriájának másik vetülete, belső oldala a szubjektív biztonság. Ellentétben a külső oldallal ez nem mérhető egzakt matematikai, statisztikai módszerekkel: ez mutatja azt, hogy az állampolgárok miként látják saját biztonságukat – a rendelkezésükre álló adatok, információk, hírek és a saját maguk által megélt élmények alapján.

³²⁸ „A közbiztonság mibenléte, viszonya a közrendhez, a belső rendhez, illetve utóbbiak fogalmi meghatározása tudományos viták tárgya. Az Alkotmánybíróságnak nem feladata ezekben állást foglalni. A közbiztonság kétségtelenül alkotmányos értéktartalommal bír. A fogalom, a jelenség és a cél struktúrája azonban olyan bonyolult és szerteágazó, hogy az értelmezésben nagyfokú bizonytalanságra, önkényességre vezethet.” [13/2001. (V.14.) AB határozat] A közbiztonság nem más, mint amit a szó jelent: a „köz” biztonsága, vagyis az állampolgárok mindenkori közbiztonság érzete, amely általában szubjektív, ugyanakkor ezt a szubjektivitást jellemzően a közbiztonságérzetet befolyásoló objektív események és állapotok határozzák meg. Más megfogalmazásban: közbiztonság alatt értünk olyan közállapotot, társadalmi rendet, amelyben mind az egyes polgárok, állami társadalmi gazdasági szervek, életét, testi épségét, anyagi javait, jó hírnevét mindenki tiszteletben tartja, és azt az állam erőszakszervei útján szavatolja. (Bíró Gyula: Kriminológia, Debreceni egyetem ÁJK-Lícium Könyvkiadó, 2010, 19.o.)

1.2. A bűn- és baleset-megelőzés fogalma, irányai

A bűnmegelőzés nemzetközileg elfogadott fogalma: az Európai Unió Tanácsa 2001. május 28-án hozott döntése értelmében a bűnmegelőzés minden olyan intézkedés és beavatkozás, amelynek célja vagy eredménye a bűnözés mennyiségi csökkentése, az állampolgárok biztonságérzetének minőségi javítása, történjék az a bűnalkalmak csökkentésével, a bűnözést előidéző okok hatásának mérséklésével, vagy a sértetté válás megelőzésével.

A korszerű társadalmi bűn- és baleset-megelőzési stratégia³²⁹ a társadalom önvédelmi képességeit fokozó, államilag vezérelt illetve támogatott szakmai és civil kezdeményezés. Olyan célkitűzések összessége, amelyekkel mérsékelni kell a bűncselekményeket előidéző okok hatását, csökkenteni kell a sértetté válás veszélyét, növelni az egész közösség biztonságát, ezáltal javítani az élet minőségét és egyben az emberi jogok érvényesülését. Ezzel a társadalmi bűnmegelőzési stratégia hozzájárul a gazdaság fejlődéséhez, a piac gazdaságos működéséhez, a bűnözés okozta erkölcsi és anyagi károk csökkentéséhez, a bűnözés okozta erkölcsi és anyagi károk csökkentéséhez. A bűn- és baleset-megelőzési intézkedések költségeit olyan befektetésnek kell tekinteni, amelynek hozama a közbiztonság érzékelhető javulása. A társadalompolitika integrált részeként megvalósuló bűn- és baleset-megelőzés alapvető működési – szervezeti, szakmai, pénzügyi – feltételeinek megteremtése állami, ezen belül elsősorban kormányzati feladat. Ehhez meg kell teremteni a tárcák közötti felelősségteljes, egyenrangú, a tudományos és szakmai érdekeket és értékeket érvényesítő együttműködést és annak szervezeti feltételeit.³³⁰ A társadalmi bűn- és baleset-megelőzési stratégia akkor hatékony, ha a helyi társadalompolitika részeként valósul meg. Meg kell találni a regionális, a járási és a települési bűnözés kihívásaira a helyben hatékony megoldásokat. A társadalmat differenciált módon ösztönző és mozgósító bűn- és baleset-megelőzés eredményes megvalósítása érdekében a kormánynak, a helyi önkormányzatoknak, a központi és helyi hatóságoknak és intézményeknek folyamatosan együtt kell működniük az igazságszolgáltatással,³³¹ a civil szervezetekkel, az egyházakkal, az üzleti és gazdasági élet szereplőivel és az állampolgárok kisközösségeivel. A társadalmi bűn- és baleset-megelőzés rendszerének nyitottnak és befogadónak kell lennie a tudományos, a szakmai és a civil kezdeményezésekre.

³²⁹ Prioritásokat az Országgyűlés a következőkben határozza meg: a gyermek- és fiatalkori bűnözés csökkentése; a városok biztonságának fokozása; a családon belüli erőszak megelőzése; az áldozattá válás megelőzése, az áldozatsegítés, az áldozat kompenzációja; a bűnismétlés megelőzése.

³³⁰ Ez ma már hazánkban megoldott, de továbbfejlesztésre, javításra továbbra is folyamatosan szükség lesz.

³³¹ „Büntetőjogunk a bűnfelelősség elvén működik. Egy embert a bűnössége szerint büntetünk, azt kérdezzük, milyen mértékben tehetjük felelőssé a cselekedeteiért. Ez bonyolult. A középkorban egyszerűbb volt, csak a tett szerint büntettek: a tolvajnak levágták a kezét. Mégpedig minden esetben. Mindegy volt, hogy pénzsóvárságból lopott-e, vagy mert különben éhen halt volna. A büntetés akkoriban nem matematikázás volt, minden egyes bűncselekménynek előre pontosan meg volt szabva a büntetési tétele. Mai büntetőjogunk bölcsőbb, jobban igazodik az élethez, de közben nehezebb feladatot is ad.” (Ferdinand von Schirach)

2. A polgárőrség fejlődéstörténete, feladata és jelentősége a közbiztonság javítása és a bűnmegelőzés területén

2.1. A polgárőr-mozgalom megjelenése, mint társadalmi szükségszerűség

Az 1980-as évek folyamán az ismertté vált bűncselekmények száma a duplájára emelkedett, és 1989-ben elérte az évi 180 000-t.³³² Ez a növekedés akkoriban drámainak hatott – valóban az is volt –, azonban a következő megduplázódás már 1991-re megtörtént – azaz két év alatt. Ez természetesen csak egy nagyon egyszerű összevetés, amely azonban egyértelműen mutatja az objektív biztonsági állapotok változását a vizsgált időszakban. Ennek következtében törvényszerű volt, hogy az állampolgárok a biztonság – saját biztonságuk – megteremtése és fenntartása érdekében maguk is felléptek.

A bűnmegelőzéssel és a közbiztonsággal kapcsolatos teendők elsősorban a rendőrség feladatát képezik. Sőt, ez a feladatkör a komplex rendőri tevékenység egyik legfontosabb része. (Erről rendelkezik a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) is az 1. §-ban, a legalapvetőbb rendőrségi feladatok között.) Természetes hát az állampolgárok részéről az az igény, hogy a közrend védelmét a rendőrségtől várják – és elvárják. Szükség van arra is, hogy az állam a bűnözés hatásainak közvetlen érintettjeit, a bűncselekmények potenciális áldozatait, azaz az állampolgárokat hívja segítségül, és az ő aktív és szervezett közreműködésükre támaszkodjon.

2.2. A polgárőrség történetében megalakulása óta két nagy fejlődési szakasz állapítható meg³³³

Az első fejlődési szakasz négy jól elkülöníthető alszakaszra bontható.

- 1991 és 1996 között a polgárőrsegeket egy alapvetően spontán szervezeti fejlődés, laza országos szövetségi kapcsolat, területenként eltérő bűnmegelőzési szemlélet és gyakorlat, valamint a rendkívül alacsony anyagi támogatottság jellemezte.
- 1991 és 2000 között a polgárőrség jelentős változásokon ment keresztül. Az OPSZ 1997. június 7-i országos küldött közgyűlésen a polgárőrség alapvető célkitűzéseiként a bűncselekmények megelőzését jelölte meg, és meghatározta a fő irányokat.
- 2001-től számítjuk a polgárőrség minőségi fejlesztési szakaszának megkezdését.
- A polgárőrségről szóló törvény (Pötv.) megjelenése. A Magyar Köztársaság Országgyűlése 2006. február 13-án elfogadta a polgárőrségről szóló 2006. évi LII. törvényt.

A második nagy szakasz kezdete: 2012. február 1-jén hatályba lépett a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvény, amelynek értelmében az Országos Polgárőr Szövetség az önkormányzás elvén alapuló közhasznú jogállású köztestület lett.

³³² Szántó Gábor (szerk.): Polgárőr almanach 5. o.

³³³ A polgárőrség fejlődéstörténetének két nagy szakaszra bontása több szempontból is megfelel az elvárásoknak. A 2011. évi CLXV. törvény nagyon alapos, valamint az OPSZ köztestület lett, ami megítélésünk szerint mérföldkő a polgárőrség fejlődésében, és lezárja az első szakaszt. Megfelel továbbá annak a fontos szempontnak is, hogy a jövő (50-100 év múlva) kutatói számára adunk segítséget a polgárőrség történetének kutatásához. E javaslatot 2012. február 25-én az OPSZ rendkívüli közgyűlésén elhangzott hozzászólásomban javasoltam, amit a küldöttek egyhangúlag elfogadtak, és ezáltal bekerült a Polgárőr Alapismereti Szakmai Jegyzetbe, ami a 6-7. oldalon található.

2.3. A polgárőrség hazánkban az egyik legnagyobb sikertörténet

Amikor a polgárőrszervezet elkezdte tevékenységét, sok rendőri vezető kételkedve és bizalmatlanul tekintett rájuk. ... Közel ezzel egy időben kereste az utat a magyar rendőrség is, hogy miként viszonyuljon a lakossághoz. Ekkor találtuk meg a *Szolgálunk és védünk* szlogent. Át kellene értékelnünk ennek időszerűségét. A 'Szolgálunk' azt jelenti, hogy szolgálni csak az tud, aki szakmailag, erkölcsileg olyan állapotban van, hogy tudja tenni a dolgát. A védünk alapvetően idejét múlta. Azt jelenti, hogy te nem vagy alkalmas arra, hogy magad megvédd, majd mi jövünk, és elhárítjuk az összes gondodat. Ezt a feladatot, amit a törvény ránk rótt, egyedül nem tudjuk teljesíteni. Ideje lenne ezt a filozófiát úgy alakítani, hogy „*Önökkel az Önök biztonságáért*” vagy *Önökkel*, vagy *Közösen a mi biztonságunkért*.”³³⁴

A polgárőrség megalakulásától kezdve mindig jelentősen hozzájárult hazánkban a közbiztonság javításához, ahhoz, hogy az ország kritikus területein javuljon a lakosság biztonságérzete. 2012. év, jelentős fordulópont a polgárőrség történetében. „*Az elmúlt év rendészeti területen a bűnmegelőzés területén a polgárőrség éve volt Magyarországon. A polgárőrség kapta a legnagyobb figyelmet, hatályba lépett a polgárőrségről és a polgárőri tevékenységről szóló 2011. évi CLXV. új törvény (továbbiakban Pötv.), mely a szó szoros értelmében történelmi fordulatot hozott a szervezet életében és működésében. Megújult a polgárőrség, a jogalkotó: a parlament és a kormány tiszta vizet öntött a pohárba, a közterületi bűnmegelőzés területén megszüntette azokat az anomáliákat, azokat az anarchikus sokszor követhetetlen állapotokat, melyeknek valamennyien szemtanúi, illetve jó néhány esetben szenvedő kárvallottjai voltunk. A Pötv. kizárólag az Országos Polgárőr Szövetséghez tartozó egyesületeket hatalmazta fel a közterületi bűnmegelőzés végzésére. Fontosnak tartom kiemelni, hogy a közterületi szolgálat során a polgárőr közfeladatot ellátó személy, akit kiemelt védelem illet meg a vonatkozó törvények (Btk. 137. § 2. i pontja) alapján. Az új Pötv. szabályozza, hogy az eddig is végzett tevékenységeinket, az önkéntesen ellátott szolgálatainkat ne csak belső szakmai szabályzataink, illetve „szokásjog” alapján, hanem törvényi keretek között végezzük. Történelmi változásnak tekintem, hogy az OPSZ-t a törvény köztisztviselővé minősítette. Így 2012. február 1-jétől a polgárőrség speciális civil szervezatként működik. Az Országos Polgárőr Szövetséghez jelenleg 1900 polgárőr egyesület regisztrált. 2013-ban is fő célkitűzéseink között szerepel, hogy a polgárőr egyesületek eredményesebb és hatékonyabb, láthatóbb és aktívabb polgárőr szolgálatot szervezzenek, ill. teljesítsenek.”³³⁵ „A 2013-as esztendő már két alkalommal is rendkívüli igénybevétel elé állította a polgárőrséget. Március idusán egy nem várt téli időjárású vihartagságnál elsőként fogtak a polgárőrök ezrei lapátot. Pár nap múlva Kelet-Magyarországon a jegesedés okozott elektromos hálózati gondokat. Önök, polgárőrök, segítettek a zavarok elhárításában, az őrzés-védelemben, a közbiztonság fenntartásában. Mind akkor, mind most az évszázad dunai árvizénél olyan kötelességtudatról tettek tanúbizonyságot, ami meghaladja polgárőri esküjüket. Abban, hogy Magyarországon emberélet nem került veszélybe, s a Duna mentén élők ezreinek vagyontárgyait is sikerült megmenteni, a polgárőri segítség mérvadó volt. Tudjuk: 2012 a polgárőrségnél az átalakulás éve volt, ennek ellenére Önök jelesre vizsgáztak! Nem véletlenül büszkén*

³³⁴ Részletek Hatala József rendőr dandártábornok, az ORFK Közbiztonsági Főigazgatója által, 2000. október 7-én, a „Polgármesterek Fóruma a Polgárőrségről” című konferencián elmondott beszédből

³³⁵ Túrós András, Polgárőr Magazin 2013. január 1. sz. 2. o.

*hirdetem mindenhol: a Kormány stratégiai partnere a Polgárőrség! Kérem, éljenek a Törvény adta új lehetőségünkkel.*³³⁶ Ma már a polgárőrség a közbiztonság fenntartásában, a bűnmegelőzés terén a rendőrség legfontosabb stratégiai szövetségese.

3. A polgárőrség 2012. évi, főbb célkitűzései és megvalósulásuk

Az Országos Polgárőr Szövetség a 2012. évi³³⁷ munkatervében – a húsz év alatt állandósult jó gyakorlatok folytatása mellett – elsődleges feladatának tekintette a 2011. évi CLXV. törvény és a civil egyesületek, szövetségek működésére vonatkozó 2011. évi CLXXV. törvény, valamint a bejegyzéseket szabályozó 2011. évi CLXXXI. törvény előírásainak érvényesítését. A hatályos polgárőr törvény végrehajtásának megkezdésével, a követelmények teljesítésével a polgárőrség történetének új, működésének minőségi szakaszába lépett. Az új polgárőr törvény fő elemeivel az OPSz elnöksége és a polgárőrök összességében elégedettek.

3.1. A polgárőr alap- és kiegészítő feladatok végrehajtásának tapasztalatai

Az új polgárőr törvény alapján – figyelemmel az elmúlt húsz év tapasztalataira – már nem csak a bűnmegelőzési és közrendvédelmi feladatok végrehajtása jellemezte a polgárőrök szolgálatát. A helyi sajátosságok, közösségi igények alapján fokozott felelősséget vállaltunk a környezetvédelemért, a fiatalok és idősek védelméért, a balesetek megelőzéséért, a lakosság életminőségének, szubjektív biztonságérzetének javításáért.

Az OPSZ és tagszervezeteinek tevékenységét döntően meghatározta a szoros együttműködésre való törekvés, amelyet – szintjeiknek megfelelően – a Kormánnyal, az Önkormányzatokkal, a Belügyminisztériummal és a rendőrség szerveivel folytattak, valamint azokkal a szervezetekkel, amelyekkel a közös tevékenységet együttműködési megállapodásokban rögzítették. 2012. évben a polgárőr tevékenység meghatározó programjai voltak:

- kistéleplések biztonságának fenntartását, javítását szolgáló - 2010-ben indított-szolgálati tevékenységek folytatása, kiemelt figyelemmel a külterületek (erdők, gyümölcsösök) védelmére,
- a „Tiszteletet az éveknek, biztonságot az időseknek” címmel 2011-ben indított bűnmegelőzési és szociális védőháló célzatú program kiteljesítése,
- hagyományos, kiemelt időszakos feladatok együttműködéssel összehangolt, tervszerű végrehajtása, közös járőrözés óraszámának növelése,
- országosan meghirdetett és saját kezdeményezésű környezetvédelmi akciók végrehajtása,
- „egy iskola – egy polgárőr” program kiteljesítése, összehangoltan az „Iskola rendőr” programmal,
- áldozatvédelmi tevékenység feltételeinek, szervezeti kereteinek bővítése,
- a „szomszédok egymásért mozgalom” szervezésének segítése,
- együttműködési megállapodás szerint a posták, kézbesítők fokozott védelme,
- idegenrendészeti feladatokban való részvétel, kiemelten a schengeni külső határ védelmében végzett polgárőr bűnmegelőzési tevékenység,

³³⁶ Részlet Pintér Sándor belügyminiszter ünnepi beszédéből a XIX. Országos Polgárőr Napról (Pannonhalma). Vö. Polgárőr Magazin 2013/6. sz. 20. o.

³³⁷ Az Országos Polgárőr Szövetség 2012. évi munkáját és eredményeit szeretném bemutatni.

- térfigyelő rendszerek bővítésében, működtetésében való polgárőr közreműködés biztosítása,
- gépjármű felderítési, közlekedésbiztonsági akciók végrehajtása,
- soron kívüli (rendkívüli időjárás, katasztrófa helyzet, közösségi rendezvények biztosítása) feladatokra való készenlét és végrehajtás,
- a 2013-2014. évekre tervezett „100x100 BIZTONSÁG” program meghirdetésének előkészítése,
- fórumrendszer működtetése.

2012-ben a polgárőrök³³⁸ 8 millió 243 ezer órát töltöttek el szolgálatban, ebből 23% volt a rendőrséggel együtt teljesített szolgálat. Az intézkedések eredményét jelzi a 3216 tettenérés, a 2008 elfogás, közel 118 000 jelzésadás, 844 esetben eltűnt személy felkutatása, 27 467 esetben segítségnyújtás, és 152 400 esetben egyéb intézkedésben való közreműködés. Az elmúlt év eredményei tovább erősítették a polgárőrség és az együttműködő szervek iránt megnyilvánuló közbizalmat, hozzájárultak a lakosság szubjektív biztonságérzetének javításához.

3.2. Együttműködés más szervekkel, szervezetekkel

Az Országos Polgárőr Szövetség működésében meghatározó jelentőséggel bír a külső szervekkel fenntartott kapcsolatrendszer fenntartása, az együttműködés újformáinak és új partnereinek keresése. Változatlanul a legfőbb stratégiai szövetségesünk a Rendőrség, legnagyobb támogatónk a Belügyminisztérium, amelyekkel kapcsolatunk továbbra is kiemelkedően jónak értékelhető. Ez a kiváló együttműködés helyi szinten elsősorban a közösen teljesített szolgálatokban és intézkedésekben mutatkozik meg. A Belügyminisztérium és az Országos Polgárőr Szövetség részéről 2011-ben megkötött Stratégiai partnerségi megállapodásban rögzített vállalások végrehajtása folyamatos. A Rendőrség szakmai irányító és segítő tevékenysége immár jogszabályok által részletesen szabályozott, a vezetők és végrehajtók szemlélete egységesebb lett és minden szinten jelentősen javult az együttműködési készség.

A Katasztrófavédelemmel megújított együttműködési megállapodások alapján a polgárőrség által nyújtható segítség kiszámíthatóvá vált, és hatékonyan működött.

A szervezeti struktúrák változásaihoz igazodva megújítottuk együttműködési megállapodásunkat a Nemzeti Adó- és Vámhivatallal. Kiegyensúlyozott volt a közös tevékenységünk a Magyar Postával, és a Magyar Vöröskereszttel.

Úgy értékeljük, hogy bár a támogatási lehetőségeik csökkentek, továbbra is rendkívül fontosak az Önkormányzatokkal meglévő kapcsolataink, és a rendőri szervek mellett a polgárőr egyesületeknek változatlanul a legfőbb támaszai a helyi önkormányzatok.

3.3. A polgárőrképzés és oktatás

A polgárőr feladatok szakszerű ellátásához nélkülözhetetlen képzés, továbbképzés rendszere kialakult, a rendőri támogatás feladatait miniszteri rendelet szabályozza. A különböző szintű oktatások végrehajtásra kerültek, a képzési, oktatási anyagok kidolgozása, bővítése folyamatos. Az alapszintű képzések mellett az emeltszintű továbbképzések és a

³³⁸ taglétszám: 76.916 fő

vezetőképzések segítették a polgárőrök teljesítményének minőségi javulását. A speciális feladatok ellátásának igényeihez igazodva nőtt a differenciált oktatások iránti igény (lovastagozat, vízi tagozat, jelzőőri tevékenység...).

Az új jogszabályok és belső szabályzatok megismertetése során kívüli többlet feladatot jelentett és esetenként a szolgálat ellátásra fordítható időt csökkentette.

3.4. „100x100 biztonság” a polgárőrség kiemelt bűnmegelőzési mintaprogramja³³⁹

Az eredményes hagyományos programokat folytatva („Kistelepülések biztonsága”; Tisztelet az éveknek – biztonságot az időseknek”; Egy iskola – egy polgárőr”; SZEM...) belügyminiszter úr kiemelt támogatása mellett és együttműködve a rendőrséggel, az OPSZ elnöksége kezdeményezi megyénként öt település (településrész), Budapesten négy kerület (kerületrész) közbiztonságát erősítő, differenciált, a szubszidiaritás elvét alkalmazó, polgárőr mintaprogram meghirdetését 2013-2014 évekre. A „100x100 biztonság” polgárőr program célja:

- A lakosság biztonságérzetét hangsúlyozottan figyelembevevő, az átlagtól eltérő közbiztonsági kihívásokkal rendelkező településeken (településrészek) megvalósítható (megvalósítandó) középtávú polgárőr cselekvési célok, illetve prioritások kijelölése, a végrehajtás módjainak meghatározása, kiemelt támogatása és a fejlesztés folyamatos biztosításával hozzájárulni az életminőséget javító közbiztonság fenntartásához.
- A speciális jellemzőket, helyi sajátosságokat prioritásként kezelő konkrét programhoz 2013-2014 évekre elnyerni a Belügyminisztérium és más együttműködő szervezetek valamint az állampolgárok kiemelt támogatását.

A „100x100 biztonság” polgárőr program (cselekvési terv) tartalmi elemei:

- Az átlagtól eltérő közbiztonsági (biztonsági) kihívásokkal terhelt települések (településrészek) helyzetének, a lakosság biztonságérzetét meghatározó jellemzők, és a bűncselekmények, szabálysértések elkövetését lehetővé tevő okok, az elkövetéshez vezető folyamatok megismerése, tanulmányozása, komplex értékelése:
  - a bűn okok feltárása, megállapítása,
  - a sértetté válást befolyásoló tényezők feltárása,
  - a rendőrség országos bűnügyi térképének tanulmányozása, a polgárőr szolgálatok földrajzilag behatárolható területeinek meghatározása.
- A bűnelkövetést elősegítő alkalmak csökkentésének, a megelőzés alkalmazható módszereinek meghatározása. (Potenciális elkövetők elrettentése /lehetőség – képesség – motívum/, és az áldozatok, közösségek felkészítése a megelőzésre.)

³³⁹ Magyarország 100 településén a közbiztonság erősítésére és a lakosság biztonságérzetének javítására (2013-2014)

4. Javaslatok, megelőzés

4.1. A bűnmegelőzési és közbiztonsági bizottságok, az alapítványok, a civil szervezetek és a lakosság önszerveződésai

Minden településen létre kell hozni a bűnmegelőzési és közbiztonsági bizottságokat, ezekben a bizottságokban a polgárőr egyesületek elnökei aktívan vegyenek részt, ahol csak lehet az egyesületi elnök vezesse a bizottságot, fogja össze a településen lévő szervezeteket, a bűnmegelőzés a település közbiztonságának javítása érdekében. A bűnmegelőzésben részt vevők célja pedig nem lehet más, mint a partneri együttműködésre épülő bűnmegelőzési rendszer megteremtése és működtetése.

4.2. Külterületeken a lóval történő járőrözés fontossága

Lehetőleg minden településen a polgárőr egyesületek, ahol a feltételek megengedik, külterületeken lovasjárőr-szolgálatot³⁴⁰ teljesítsenek, a megelőzés, a felderítés, az elfogás érdekében. A lovas polgárőr viszonylag magasan ül a ló hátán, messze ellát, így könnyen észlelheti a mezőgazdasági területeken lopásokat elkövető személyeket, és lóháton könnyebben tudja utol érni, majd a tettenérést végrehajtani.

4.3. Közös, illetőleg kutyás polgárőr járőrszolgálat teljesítése

Külterületeken, főleg fás, bokros helyeken, ajánlatos a gyalogos járőrszolgálatot - rendőrrel, vagy más fegyveres járőrrel, például mezőőrrel, hivatásos vadással³⁴¹ stb. közös járőrszolgálat esetén is - őrző-védő kutyával³⁴² ellátni, a támadások megelőzése, valamint a tettenérés, elfogás végrehajtása érdekében.

4.4. Illegális hulladékok lerakása esetén történő intézkedés

Külterületeken szinte minden településen jellemző az illegális hulladékok lerakása. Amennyiben a polgárőr szolgálat ellátása közben ilyet észlel, az illetékes hatóság értesítésével egy időben kísérelje meg a tevékenység megakadályozását. A végzett tevékenységről, annak hatásáról a rendelkezésre álló eszközökkel készítsen fényképet, videofelvételt, amelyet az egyéb tárgyi bizonyítékokkal együtt adjon át a környezetvédelmi felügyelőségnek, a nemzeti parknak, vagy a rendőrségnek.³⁴³

³⁴⁰ A lovas portyaszolgálat ellátása közben, a polgárőr az OPSZ Szolgálati Szabályzata (ELN/6/2012. sz. hat.) 1. számú Függelékében foglaltakat is tartsa be.

³⁴¹ Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről szóló 2012. évi CXX. törvény alapján egységes szabályozás és követelményrendszer jött létre Magyarországon területén tevékenykedő azon szervezetek és személyek vonatkozásában, amelyek – a rendvédelmi szerveken túlmenően – rendészeti jellegű tevékenységet is ellátnak és ennek során kényszerítő eszközök és intézkedések alkalmazására is jogosultak. A törvényben foglaltakat kell alkalmazni: természetvédelmi őrré; erdővédelmi szolgálat tagjára; hegyőrré; hivatásos vadászra; erdészeti szakszemélyzetre; jogosult erdészeti szakszemélyzetre; halászati őrré; közterület felügyelőre; önkormányzati természetvédelmi őrré; mezőőrré, (a személy- és vagyonőrré, de a személy- és vagyonőr nem végezhet rendészeti feladatokat)

³⁴² Lásd. OPSZ Szolgálati Szabályzata 101-102. pontja

³⁴³ OPSZ Szolgálati Szabályzata 81. pontja

4.5. Megelőzés

A legeredményesebbnek és leghatékonyabbnak tartom, ha a rendőrök és a polgárőrök közös szolgálatteljesítést végeznek. Például egy rendőrőrsön, éjszaka két rendőr teljesít szolgálatot, akkor ehhez vezénylünk 4 fő polgárőrt, és úgy teljesítenek járőrszolgálatot. Egy fő rendőr, plusz két polgárőr, így egy időben két irányban tudnak járőrözni, és egy kis városban a közbiztonságot, a közterületek rendjét nem érheti támadás. Egyik járőr csoport a belvárosban, a másik a külterületek rendjét tudja fenntartani. Kis szervezéssel hazánkban minden településen meg lehet szervezni a közös szolgálatteljesítést. Ennek érdekében hazánkban minden polgárőr egyesületnél legalább két hétre, de ha megoldható, egy hónappal előre kell elkészíteni a szolgálat tervezetét. Az egyesületi elnök, vagy a helyettese rendszeresen tartson kapcsolatot a rendőrség illetékeseivel, így a helyi körzeti megbízottól az őrsparancsnokon keresztül a rendőrkapitányságok osztályvezetőivel, a kapitányságvezetőig. Szükség esetén be kell vonni a személy- és vagyónőrköt; a természetvédelmi őrköt; az erdővédelmi szolgálat tagjait; a hegyőrköt; a hivatásos vadászokat; az erdészeti szakszemélyzetet; a jogosult erdészeti szakszemélyzetet; a halászati őrköt; a közterület felügyelőket; az önkormányzati természetvédelmi őrköt; a mezőőrköt.

Zárásként még pár gondolat a megelőzéshez. Azt nem tudjuk mérni sajnos, hogy a preventív tevékenységünkkel hány bűncselekményt tudtunk megelőzni, és ezt soha nem is fogjuk tudni mérni. Az is egy örök kérdés marad, hogy mennyivel több bűncselekmény történne, ha nem folytatnánk prevenciók tevékenységet. Úgy gondolom, hogy ha a különféle, a megelőzésre irányuló intézkedéseinkkel akár egy bűncselekményt is megelőztünk, vagy a jövőben megelőzünk már sikert értünk el.